

OZDOBNIE (40) *av*

Oba o oraz e jasne.

comp ozdobniej (5); -ěj (1), -(e)j (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI w.

1. *Pięknie, wspaniale, okazale, świetnie (o wyglądzie zewnętrznym człowieka); doskonale, korzystnie, chwalebnie, zaszczytnie (o jego postępowaniu); luculente Mącz; polite, spectate, splendide Calep, Cn; affabre, laute Cn (27) : Mącz 201a; Iż tego [herbu] Krzyżá także y Podkowy: Doftawfzy męftwem á wielką ochotą/ Vpłtrżono potym ták ozdobnie cnotą WerKaz 274; Affabre [...] Significat artificiose, scite – Ozdobnie, kunsztownie. Calep 39a; Splendide, Laute, magnifice – Świetno, ozdobnie. Calep [1000]a, [587]a, 817a, 996b, [1000]a.*

Zwroty: »siebie ozdobnie malować« = przedstawiać siebie w korzystnym świetle (1): Y ma kto iny siebie ozdobnie málować? A íprawy oycá mégo łobie przypifować? GórńTroas 20.

»przyszlachcić ozdobnie« (1): którą [żonę] iáko trzebá/ Przyźláchćily ozdobnie/ iéy życzliwé niebá/ [...] którą zacny ród y cnotá/ Vrodá/ obyczáie [...] wynoźá OstrEpit A2v.

»ozdobnie słynąć« (1): Aby tak iuz ozdobniey/ dom ich wźędzie fłyną PaxLiz B2.

Szeregi: [»ozdobnie i chwalebnie«: Páweł święty ácz záléca małženftwo/ iednák o dziewictwie dofyć ozdobnie y chwálebnie powieda. BiałPos 195 (Linde).]

»pięknie i ozdobnie« (1): Suppeditari turpissimum superare pulcherrimum est, Być potłumionym albo zwiciężonym ízpátna to yeft rzecz ále zwiciężyć bárzo pieknie y ozdobnie. Mącz 434d.

»ozdobnie a z pięknymi przystojnościami« (1): ná tych trzech rzeczách ten nazacnieyfy klenot należy/ ná zacności narodu zacnych przodkow íwoich/ ná roftropnym ćwiczeniu/ á tho nawięcey/ gdy tho [...] wzytko ozdobnie á s pięknymi przyśthoynościami vmie ná łobie okázáć. RejZwierc 52.

a. *O wyglądzie zewnętrznym człowieka (1) :*

Szereg: »rządnie i ozdobnie« (1): ci wzyfscy [królowie] s krolem Polńkim przeciw Kárłowi Cefarzowi milę od Kráková wyiecháli z iego małżonką młodą Elżbietą/ ktemu rządnie y ozdobnie przypráwioną/ z wielkością vcźciwych pánién BielKron 375v.

b. *O postępowaniu człowieka pod względem moralnym; decore, graphice Calep, Cn (3) : aby fie [...] z nadobnemi á poftánowionemi obyczáyami/ ozdobnie potym vkázáć mogł. RejZwierc 20v; Graphicus – Człowiek zewśziftkime [!] godny, doskonały. Graphice, eleganter, polite, venuste, accurate – Pieknię, ozdobnie, z kunsftu. Calep 463a, 292a.*

c. *O języku, stylu, wymowie: kunsztownie; oratorie, ornate Calep, Cn; diserte Calep; splendide, luculente Cn (10) : Yáko teź ponyekát dofyć ozdobnye połączinye o tym nápiśał Stániław Orzechowfki przed kilkyem lat. KromRozm I [P2]v; ktoby [...] wiedział [...] o złych y o dobrych/ y o innych pámięci godnych/ by thy rzeczy od pierwzych ludzi vcźonych/ nie byli pierwey rozumem ozdobnie ípiśáne. BielKron 333v; Ia íwoim piśánim/ drogi drugim nie zágrádzam/ ktorzy teź z łáfki Bożey piśáć będą/ y ozdobniey/ y z więtfzym dokłádem NiemObr 6; Tragice – Ozdobnie. [...] Moeste, graviter, sublimer, crudeliter et more tragico. Calep 1077a, 333a, [739]b, [740]a; Cóż to mogło bydź więcéy/ y ozdobniéy ku fławie téy náuki wyrzeczono? SarnStat 3v.*

W połączeniu szeregowym (1): *ci hnet kítałowniey/ ochędoźniey/ ozdobniey/ záchowuiąc iákies przewłaczánie w łowiech podobne Lácińńkiemu accentowi/ mowić poczęli. GórńDworz F5.*

W przeciwstawieniu: »nie ozdobnie ... po prostu« (1): *á ważyłby fię przeciw niemu [...] lub pińać lub mowić [...] mniemam/ iż/ choćiaz nie ták vmiejętnie y ozdobnie/ ále ták po prostu/ przedsięby fię tego ważył CzechEp 4.*

W charakterystycznych połączeniach: *ozdobnie mowić (2), (na)pisać (spisany) (4), wyrzeczon.*

Szeregi: »umiejętnie i ozdobnie« (1): *CzechEp 4 cf W przeciwstawieniu.*

2. *Wspaniale, okazale, świetnie, bogato, z pompą (o wyglądzie rzeczy, budowli, miast; o uroczystości); concinne, decore, ornate Cn (12) : BielKron 344v; Náruszowic Podkárbi s pocżtem śwym ozdobnie/ Potym Rádziwił dworny/ Márzzałek nádobnie/ Iechał w śwym Włótkim stroiu/ złoto fie błýfkáło StryjWjaz B3; Xięźná Bárbara nowa oblubienicá z mátką ná wozie ozdobnie zgotowaným przyiecháł StryjKron 727; Pochowan [król Zygmunt] [...] w Káplicy ktorą potym Krolowa Boná wielkim kóźtem z kámieniá ciołńanego z wierzchu/ á we wnątrz z Figurami Mármurowymi ozdobnie iáko widzimy wywieść dáłá. StryjKron 762, 597; KlonWor 66.*

Wyrażenie: »ozdobnie wystawiony, zbudowany« (1:1): *bo kościół Sálámonow był mocny/ chędogi/ wielkim kóźtem á ozdobnie wyftáwiony. BielKron 265; Bo gdy kto dom przedtym źle/ choćiaz wrzkomo ozdobnie/ zbudowaný/ [...] rozwałić chce/ [...] pierwey dách zrzuca CzechEp 224.*

Szeregi: »i bogaciej, i ozdobniej« (1): *Wípomni łobie ná ony pogorzále miáltá/ zamki/ domy/ á ony fie z nowu y bogáciej y ozdobniej pobudowály RejZwierc 87v.*

»kosztownie (a. wielkim kosztem) a ozdobnie« [szyk 2:1] (3): *rozmaite rzemieńniki przywiodł z Greciey/ kthorzy kościoły kóźtownie á ozdobnie w Kijowie robili. BielKron 344, 265, 268.*

»ozdobnie a poćciwie« (1): *połłali po Krolewicá Władziłławá do Polłki/ áby ich pánem był. Ktory przyiechał dofyć ozdobnie á poćciwie BielKron 327.*

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1) : Condecore – Ozdobnie. Calep 235a.*

Synonimy: 1. *cudnie, pięknie, świetno; a. chędogo, nadobnie, ochędoźnie; c. kunsztownie, umiejętnie;*
2. *bogacie, kosztownie, okazale, świetno, wspaniale, wystawnie.*

Cf **NIEOZDOBNIE**